

#SREDOZEMNA MEDVJEDICA OBITAVALA JE IZMEĐU CRESA, PULE I KAMENJAKA#

Švora je desetak godina plivala u sjevernom Jadranu, ali je 2014. uginula od starosti. Od tada pripadnika njezine u vrste u hrvatskom moru nema, kao što ih dugo nije bilo ni prije nje.

Ali kad bi u svakom dijelu Jadrana bilo nekoliko otočića, plaža i pećina kojima ljudi ne bi imali pristup, sredozemna medvjedica mogla bi se vratiti, kaže Draško Holcer iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja

"Morski čovik", kako medvjedicu često zovu, najrjeđi je tuljan na svijetu i najugroženiji europski morski sisavac.

"Ovu vrstu od davnina se izlovljavalo radi hrane i krzna, a kasnije ubijalo zbog šteta na ribarskom oruđu", rekao je Hini.

Mnogi se još uvijek sjećaju posljednje sredozemne medvjedice koja je desetak godina boravila na sjevernom Jadranu dok 2014. nije uginula od bolesti i starosti.

Nazvali su je Švora što je dalmatinski naziv za časnu sestru.

Smjestila se između Cresa, Pule i Kamenjaka. Ljeti je češće boravila s vanjske strane Cresa zbog manjeg pritiska ljudi, a zimi se vraćala u Istru, kaže Holcer koji ju je pratio zajedno s kolegama znanstvenicima iz Instituta Plavi svijet.

Dolazile su povremeno i druge medvjedice, što ne čudi jer najbliža skupina živi u Jonskom moru.

Ti su 'izleti' pokušaji otkrivanja povoljnijih obitavališta bez drugih predstavnika iste vrste.

Pretpostavlja se da sredozemnih medvjedica na području Jonskog i Egejskog mora ima između 350 i 450.

„Vjerojatno se ne zadržavaju jer na našoj obali nema mjesta do kojeg čovjek na neki način ne može doći. Osim toga, hrane se uz obalu, a ona vrvi turistima“, govori Holcer.

Papirnata zaštita

U području otočića Desertas u portugalskoj regiji Madeira donedavno je prebivalo samo nekoliko jedinki, ali danas je to prirodni rezervat u koji ljudi nemaju pristup pa je populacija narasla na četrdesetak životinja koje koloniziraju širi prostor.

„I mi imamo područja na koja bi se mogla naseliti, no upitno je hoće li se to dogoditi. Medvjedica se neće vratiti dok ne budemo spremni odrediti zabranu pristupa čovjeku na dijelovima obale“, kaže Holcer.

On pozdravlja europsku Strategiju o bioraznolikosti do 2030. kojoj su glavni ciljevi zaštita 30% mora i stroga zaštita barem trećine pomorskih staništa, ali je kritičan prema konceptu kojim se

samo zadovoljava forma bez stvarnih mjera provedbe.

Naziva to stvaranjem "papirnatih zaštićenih područja".

„U nacionalnom parku, prostoru zaštićenom najvišom kategorijom, trebao bi biti zabranjen ribolov, glisiranje, sidrenje u livadama morske trave, bilo kakva ekstrakcija morskih organizama. Ako nije omogućena potpuna zaštita, ne može se nazivati nacionalnim parkom“, kategoričan je.

Životinje ne poznaju državne granice

Holcer se pribojava da će naš okoliš postati monotoni svijet bez raznolikosti, s malim brojem vrsta koje u prirodi mogu preživjeti.

Ljudi svojim djelovanjem uništavaju brojne vrste. Primjer je sklat, vrsta morskog psa pred izumiranjem.

„Prije stotinjak godina bio je jedna od najviše lovljenih riba u Jadranu. Postojale su čak posebne mreže sklatare, a bilo ih je malo manje od onih za lov srdela i incuna. Danas više nitko ne zna za mreže, niti za vrstu“, priča Holcer.

„Normalno nam je ovo što primjećujemo oko nas, a ne razmišljamo da je okoliš već degradiran“, dodaje.

Sklatovi nam više nisu u mislima jer ih u prirodi nema.

„Zanimljivo je da se ne nalaze na popisu strogo zaštićenih vrsta Europske unije u Aneksu II Direktive o staništima, a radi se o kritično ugroženim vrstama na crvenoj listi IUCN-a. Pretpostavljam da se države članice oko toga ne uspijevaju dogovoriti“, ukazuje na problem.

Pojašnjava da Direktiva o staništima ima dva mehanizma zaštite. Prvi su područja od interesa za zaštitu vrste, Natura 2000. No za vrste s Aneksa II, traži se njihova zaštita od zabranjenih negativnih radnji na cjelokupnom području obitavanja. Primjerice, ako se medvjedicu ili dupina štiti samo u okviru zaštićenog područja, obveza nije ispunjena.

Cjelokupna priča o zaštiti bioraznolikosti izuzetno kompleksna, ali politički neatraktivna, jer da bi se nešto stvarno napravilo potrebni su kompromisi.

U zaštiti migratornih vrsta koje koriste velika područja, jedan od ključnih problema je nesposobnost odmaka od koncepta 'zida i granice', smatra Holcer.

„Veliki morski kralježnjaci ne poznaju 12 milja teritorijalnog mora, epikontinentalni pojas ili ekskluzivnu zonu“, kazao je.

"Ali unatoč tome, sve mjere zaštite provode se unutar nacionalnih teritorija, umjesto da se u obzir uzme životni prostor vrste, a ne granice", naglasio je.

Vrijeme za akciju je jučer, ne sutra

'Morski čovik' će se vratiti kad mu čovjek ne bude blizu

Kategorija: MAGAZINAŽurirano: Nedjelja, 03 Listopad 2021 07:47

Objavljeno: Nedjelja, 03 Listopad 2021 07:47

Smatra da obrazovne aktivnosti treba prilagoditi današnjici i mladima objasniti što im nosi budućnost ako se ne uključe i ne postanu dio promjene.

„Imam dojam da ljudi općenito još uvijek žive dobro u svom prirodnom okolišu i ne osjećaju posljedice nasilja nad njim“, rekao je.

"Iako znaju da su vrste ugrožene, da su vode zagađene, šume posječene, i dalje ne razumiju da je vrijeme za akciju bilo jučer. Pošto ne možemo krenuti od jučer, moramo od sada. Nažalost, i dalje to prebacujemo na sutra“, ističe.

A danas na Zemlji živimo dobro upravo zato što postoji kompleksnost života koja okoliš čini dobrim po nas.

Prilikom povijesnih katastrofa koje su uzrokovale masovna izumiranja vrsta, život se uvijek oporavljao. „

"Opstane li bilo kakav život, kroz milijune godina evolucijski procesi dovest će do razvoja kompleksnog sustava s mnogo vrsta. No pravo je pitanje hoće li u njemu biti ljudi? Raznolikost moramo sačuvati radi vlastitog opstanka“, poručuje.

Ljudi danas žive u idealnom periodu geološke povijesti Zemlje s blagom klimom, ali svojim djelovanjem guraju je u područje ekstrema i jure prema točki bez povratka.

"Ako hitno ne reagiramo, za 20 godina planet će biti u neprepoznatljivom stanju. Naći ćemo se u svijetu u kojem nećemo htjeti živjeti, ali povratka neće biti“, upozorava Holcer.

A da još uvijek nedostaje odlučnosti za promjene, pokazuje i primjer morskoga čovika za kojeg nismo spremni napraviti dovoljno da ga vratimo s ruba bezdana.

(Hina)

'Morski čovik' će se vratiti kad mu čovjek ne bude blizu

Kategorija: MAGAZINAžurirano: Nedjelja, 03 Listopad 2021 07:47

Objavljeno: Nedjelja, 03 Listopad 2021 07:47

